

Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları : 907

AİLE İLMİHALİ

Yayın Yönetmeni:

Prof. Dr. Huriye Martı

Editör:

Doç. Dr. Ülfet Görgülü

Yazarlar:

Prof. Dr. Ali Bardakoğlu

Prof. Dr. M. Âkif Aydın

Prof. Dr. Mustafa Çağrı

Doç. Dr. Ülfet Görgülü

ISBN : 978-625-7205-91-7

1. Baskı, Ocak 2020, Ankara, 5.000 Adet

© Bütün Yayın Hakları Türkiye Diyanet Vakfı'na aittir.
Bu eser Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık
Ticaret İşletmesi Yönetim Kurulu'nun 03.12.2020
tarih ve 150 sayılı kararıyla uygun görülmüştür.

Yayıncı Sertifika No : 48058

Baskı: **TDV**
YAYIN MATBAACILIK TİC. İŞLETMESİ

Ostim OSB Mah. 1256 Cadde No: 11
06370 Yenimahalle / ANKARA

Tel: 0312 354 91 31 (pbx)

Faks: 0312 354 91 32

e-posta: bilgi@tdv.com.tr

Aile, yeryüzünün en kadim kurumu; aile olmak ise Allah Teâlâ'nın kullarına lütfettiği en büyük nimetlerden biridir. İnsanın hayata tutunmasında, gelişimini sağlıklı bir şekilde sürdürmesinde, sağlam bir kişilik ve kimlik edinmesinde, dünyaya gözünü bir aile yuvasında açmasının, birlik ve beraberliğin yaşandığı samimi bir ortamda yetişmesinin önemi tartışılmazdır. Bu kıymetli birliktelik hem fert olarak insanın hayatında hem sürdürülebilir toplum yapısında doldurulmaz bir yere sahiptir.

İnsanın maddî talepleri kadar mânevî ihtiyaçlarının giderilmesinde de en önemli fonksiyonu aile üstlenmektedir. Aile, toplumun bekasının teminatı olduğu gibi neslin sahih ve temiz bir şekilde sürmesinin de güvencesidir. Bu yüzden ailenin sağlam temeller üzerine inşa edilmesi ve kalıcı değerlerle devamının sağlanması büyük önem taşımaktadır. İncamızda evlenip yuva kurmak Allah Teâlâ'nın emri ve Resûlullah Efendimizin sünnetidir. İki eşi, erkeği ve kadını yaratan (en-Necm, 53/45) Yüce Allah, eşlerin kalplerine birbirlerine karşı sevgi ve merhamet lütfetmiş (er-Rûm, 30/21), karşılıklı olarak hak ve sorumluluklara sahip olduklarını bildirmiştir. (el-Bakara, 2/228) Kur'an ve Sünnet'te huzurlu bir aile hayatı yaşayabilmenin, mutlu bir beraberlik tesis etmenin, çocukları İslâmî bir şuurla yetiştirmenin ilkeleri belirlenmiş, kuruluşundan sonlanmasına aile hukukuna dair pek çok ayrıntılı hüküm tespit edilmiştir. Zaman içinde fakihlerin konuyla ilgili âyet ve hadislerle getirdikleri yorumlarla birlikte, tarihsel tecrübe ve bilgi birikiminin de yansıması olarak aile ahkâmına ilişkin sistematik bir fikhî birikim oluşmuştur.

İnsanın yaratana, kendisi ve çevresiyle ilişkilerini düzenleyen bir ilmi disiplin olarak fıkıhın, aile hukukuna yönelik hükümleri bu açıdan ayrı bir değeri haizdir. Aileyi kurmak, korumak ve yaşatmak için bu hükümlerin bilinmesi zaruri olduğu gibi, aileyi ilgilendiren meselelere bu zengin birikim ve ilkeler ışığında çözüm bulma da her zaman mümkün görünmektedir. Bu yüzden her Müslümanın, bir akit ve ahit olarak nikâh ve beraberinde getirdiği sorumluluklar, evlilik hayatı, evlilik birliğinin sonlanması ve doğurduğu sonuçlar, ebeveyn olarak çocukların din ve mahremiyet eğitiminde gözetilecek ilkeler gibi dinimizin aile hukuku ve ahlâkına ilişkin öğretilerini bilmeye ihtiyacı bulunmaktadır.

Söz konusu ihtiyaca cevap verme sâikiyle ilmihal formunda hazırlanan bu eser, ailenin davranış bilgisi olma hüviyeti taşımaktadır. Elinizdeki çalışmada yer alan “Evlenme, Cinsî Hayat, Ailede Ahlâkî Görevler, Evliliğin Sona Ermesi, Evliliğin Sona Ermesinin Sonuçları, Doğum ve Sonuçları, Miras Hukuku, Giyinme ve Süslenme, Kadınlara Mahsus Hâller” başlıklı bölümler Türkiye Diyanet Vakfı yayınlarından olan “İlmihal” adlı eserden alınmıştır. Ayrıca çocuğun gözünü açıp gördüğü, eğitiminin temelini atıldığı ilk yerin aile olduğu gerçeğinden hareketle çalışmaya, ailede verilecek din eğitiminin kapsamını ve İslâm’ın fert ve aile mahremiyetiyle ilgili esaslarını içeren bölümler ilave edilmiştir. Öte yandan Müslümanca bir hayat yaşamanın gereği ve ailede din eğitiminin bir yansıması olarak ibadetlerle ilgili bilgi sahibi olunması ve ibadetlerin dinin belirlediği kurallar çerçevesinde yerine getirilmesi ehemmiyet arz etmektedir. Bu yüzden temizlik ve ibadetlerle ilgili konuları ele alan bir bölüme de yer verilmiştir.

Aile İlmihali’nin, konuyla ilgili bilgi sahibi olmak isteyenlere rehberlik yapmasını diliyor, bu vesile ile değerli yazarlarımıza ve emeği geçen herkese teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Editör

ÖN SÖZ.....	VII
AİLE HAYATI	1
EVLENME.....	9
Evlenmenin Önemi	11
Evlenmenin Mahiyeti ve Yapılışı.....	13
Nişanlanma	17
Evlenmenin Unsur ve Şartları.....	21
A. Unsurları.....	21
B. Kuruluş Şartları.....	22
C. Geçerlilik Şartları	26
D. Yürürlük Şartları.....	29
E. Bağlayıcılık Şartları.....	29
F. Şartlara Uymamanın Sonucu	30
Evlenme Ehliyeti	32
Velâyet	34
Denklik	36
Evlenme Engelleri.....	38
A. Devamlı Evlenme Engelleri	38
B. Geçici Evlenme Engelleri.....	40
Evliliğin Sonuçları	43
A. Kadının Hakları	43
B. Kocanın Hakları	49
Değerlendirme.....	51

CİNSİ HAYAT	55
Cinsî Duygu ve Cinsiyet Eğitimi	59
Cinsî Hayat ve Yasaklar	63
A. Zina Yasağı.....	67
B. Koruyucu Önlemler ve Yasaklar	71
Doğum Kontrolü	75
A. Bireysel Boyut	75
B. Nüfus Planlaması	78
Çocuk Düşürme / Kürtaj	81
Sunî İlkâh ve Tüp Bebek	87
 AİLEDE AHLÂKÎ GÖREVLER	 93
Ailenin Önemi.....	95
Eşler Arasında Haklar ve Görevler	97
Anne Babanın Çocuklarına Karşı Görevleri.....	99
Çocukların Anne Babalarına Karşı Görevleri.....	102
Akrabalar Arasında Haklar ve Görevler.....	104
 AİLEDE DİN EĞİTİMİ	 105
Ebeveynin Çocuğa Karşı İlk Sorumlulukları	110
Çocukta Din Duygusunun Geliştirilmesi	112
Din Eğitiminin Zamanı ve Yöntemleri.....	114
Çocuğun İbadetlere Alıştırılması.....	118
Ergenlik Dönemi ve Dinî Yükümlülükler.....	121
 AİLEDE MAHREMİYET	 123
Mahremiyet Nedir?.....	127
A. Kişi Mahremiyeti.....	128
B. Aile Mahremiyeti.....	130
Ailede Mahremiyet Eğitimi	132
A. Çocuklara Mahremiyet Bilinci Kazandırılması	132
B. Ergenlikte Mahremiyet Bilinci	135
Tesettür	138

EVLİLİK BİRLİĞİNİN SONA ERMESİ	143
Fesih	147
Boşama	149
A. Boşamanın Şartları	151
B. Boşama Sözleri	154
C. Boşama Çeşitleri	157
D. Şartlı Boşama	161
Karşılıklı Rızâ ile Boşanma	162
Mahkeme Kararı ile Boşanma	163
A. Kazâî Boşanma Sebepleri	164
B. Liân	169
C. İlâ	170
Değerlendirme	171
EVLİLİĞİN SONA ERMESİNİN SONUÇLARI	175
İddet	179
A. Ölüm İddeti	180
B. Boşanma veya Fesih İddeti	180
İddet Nafakası	182
DOĞUM VE SONUÇLARI	183
Nesep	187
A. Nesebin Sübûtu	187
B. Evlat Edinme	189
Emzirme	191
Çocuğun Bakım ve Terbiyesi	193
Nafaka	195
A. Usul Nafakası	195
B. Fürû Nafakası	195
C. Hısımlık Nafakası	196
MİRAS HUKUKU	197

GİYİNME VE SÜSLENME	205
Örtünme	209
İpekli Elbise ve Kumaş Kullanımı	214
Süslenme ve Estetik Müdahaleler.....	221
A. Saçla İlgili Tasarruflar.....	223
B. Kaş Alma-Kıl Yolma	226
C. Vücutta Kalıcı İz Bırakan Tasarruflar	228
D. Estetik Ameliyat	229
Altın ve Gümüş Kullanımı	232
A. Altın ve Gümüş Kullanımıyla İlgili Hadisler	233
B. Altın ve Gümüş Ziynetin Kullanımı	234
C. Altın ve Gümüş Ev Eşyasının Kullanımı	235
D. Altın ve Gümüş Eşya Bulundurma	236
E. Altın Yüzük	239
F. Altın Süsleme	240
 KADINLARA MAHSUS HÂLLER	 243
Hayız.....	247
A. Süresi.....	248
B. Dinî Hükümler.....	249
Nifas.....	253
İstihâze.....	255
 TEMİZLİK VE İBADETLER	 257
Temizlik.....	259
Abdest	260
Gusül	268
Teyemmüm	272
Namaz.....	274
Oruç.....	327
Zekât	336
Hac	341
Kurban	349

Kur’ân-ı Kerîm, erkek ve kadının bu dünyadaki yalnızlığının karşı cins ile giderildiğini belirtmektedir: *“Kendileriyle huzur bulmanız için size kendi cinsinizden eşler yaratması ve aranızda sevgi ve merhamet var etmesi O’nun kudretinin alâmetlerindendir. Bunda düşünen bir topluluk için işaretler vardır.”* (er-Rûm, 30/21). Fakat bu rahatlama ve sükûnet bulmayı sadece cinsel ihtiyacın karşılanması ve zevk alma anlamında değerlendirmek uygun değildir. Böyle bir yaklaşım, insanın ruhî ve mânevî boyutlarının ihmal edilerek sadece bedenî ihtiyaçlarıyla tanıtılması anlamına gelir. Evlenme ve aile hayatı eşlerin düzenli ve meşrû tarzda cinsel ihtiyaçlarını karşılaması kadar birbirlerine maddî ve mânevî destek olarak hayat arkadaşlığı kurmasına da vesile olduğundan çok yönlü yarar ve hikmetler taşır. Âyette de bu farklı yönler işaret vardır. Her iki yön ile irtibatı bulunan üçüncü bir nokta ise, aile hayatının bütün canlıların tabiatlarında saklı bulunan “neslini devam ettirme” güdüsünü en tabii ve mâkul biçimde karşılıyor olmasıdır. İşte evlilik kurumunu ve aile hayatını, bu üç yönün meşrû ve mâruf olarak, yani dinin ve aklın yadırgamadığı ilkeler ve kurallar çerçevesinde karşılanması şeklinde değerlendirmek gerekir. Meşrû bir evlilik içerisinde insan bu üç ihtiyacını da karşılama imkânını elde eder. Bu sebeple evlilik kurumu, kısaca değinilen